

VAD orsakar VAD

Fisken, lax-öring-sik-ål, och dess vandringsvägar, upp och nedströms

De största elproducenterna

Installerad effekt hos medlemmar i Svensk Energi, mätt i MW.

Företagsnamn	Vattenkraft
Vattenfall	7968
Sydkraft (Heter numera E.ON Sverige)	2742
Fortum	3127
Skellefteå Kraft AB	674
Mälarenergi	56
Statkraft Sverige AB	290
Jämtkraft AB	211
Tekniska Verken i Linköping AB	91
Holmen Kraft AB	252
Umeå Energi AB	153
Öresundskraft AB	3
Karlstads Energi AB	24
Sollefteforsens AB	49
Borås Energi Nät AB	12
Jönköping Energi AB	20
Gävle Energi AB	15
Övriga medlemmar	117
Summa	15804

Siffror från 2007-12-31

Installerad effekt i Vattendragen

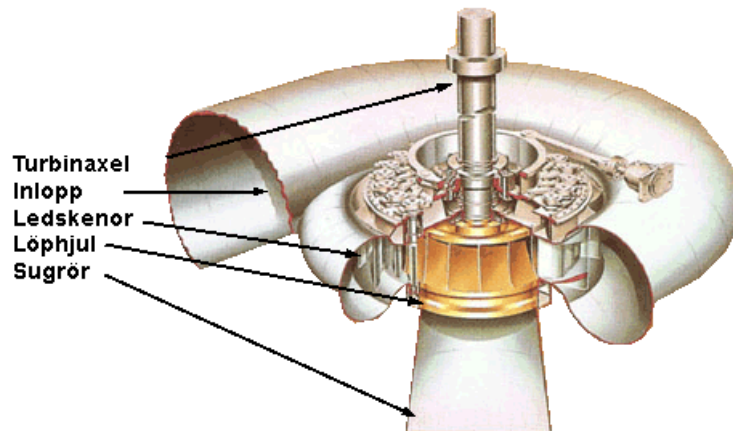
Mätt i MW.

2007

Sydöstra Sverige	412
Vättern-Motala Ström	162
Emån	19
Alsterån	8
Ronnebyån	14
Mörumsån	20
Helgeån	35
Lagan	133
Smååar	21
Västsverige	1218
Nissan	55
Ätran	68
Viskan	26
Upperusälven	25
Byälven	72
Norsälven	126
Klarälven	388
Gullspångsälven	128
Tidan	7
Göta älv	300
Smååar	23

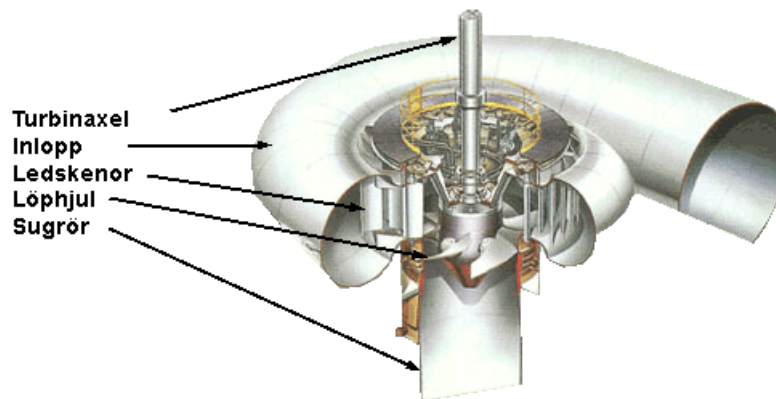
Turbiner

Francisturbinen

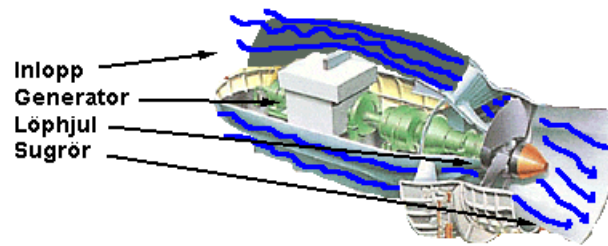
Francisturbiner används vid stora fallhöjder, upp till 450 meter. Vattnet strömmar horisontellt genom turbinen, som kan placeras under utloppets nivåyta. Därmed uppstår en sugverkan i sugröret, vilket ökar turbinens effekt. Vid ännu större fallhöjder används Peltonturbiner.

Kaplanturbinen

Kaplanturbinen uppfanns av den österrikiske professorn Viktor Kaplan i början av 1900-talet. Kaplanturbiner är mycket vanliga i Sverige. De används vid fallhöjder upp till 70 meter. Utmärkande för Kaplanturbinen, är att propellerbladen kan vridas och därmed anpassas till olika vattenmängder. Vattnet strömmar axiellt genom turbinen.

Rörkaplanturbinen

Vid mycket låga fallhöjder använd en typ av Kaplanturbin som kallas Rörturbin eller bublturbin.

Den saknar spiral.

Generatorm drivs av en horisontell axel och är innslutet i en ubåtsliknande tub.

Älvås kraftverk i Motala Ström använder Rörkaplanturbiner.

Peltonturbinen

Vatten transporteras i en tub till turbinen där vattnet stryps i ett antal ventiler för att sedan tryckas mot ett hjul försett med en typ av skålar placerade i hjulets ytterkant. Sedan vattnet träffat skålen

och satt den i rörelse är energin utvunnen och vattnet trycklöst, därav namnet impulsturbin. Skålarna är placerade parvis och ser ofta ut som två öppna handflator hållna tillsammans. Orsaken till designen är att en stabilare rotation med minimala vibrationer erhålls.

Peltonturbinen fungerar bäst vid fallhöjder över 50 m, men det finns exempel på lägre höjder. I Norge finns installationer på över 1000 m fallhöjd.

Peltonturbinen var en stor framgång när den började användas och är en av de tre mest använda turbinerna idag.

Grindar / Intag

Grindens lutning bestäms i hög grad av hur den ska rensas. Vid handkrattning bör lutningen vara 30-45 grader.

Vid maskinrensning 0-15 grader. Ju mer grinden lutar desto större blir arean som vattnet ska passera och därmed minskar fallförlusten.

Fallförlusten genom grindarna räknas ut med följande formel:

$$\Delta H_f = \beta \sin \alpha \cdot \left(\frac{d}{a}\right)^{1,25} \cdot \frac{v^2}{2 \cdot g}$$

ΔH_f = fallförlust i m

β = koefficient beroende på grindjärnsform

α = grindens lutning mot horisontalen i grader

d = grindjärnstjocklek i mm

a = fritt avstånd mellan grindjärnen i mm

v = vattenhastigheten i m/s

Grindjärnsform	β
Rektangulära	2,42
Rektangulär med rundning framtill	1,83
Rektangulär med rundning både fram och bak	1,67
Rektangulär med rundning fram och kort avsmalning bak	1,03
Rektangulär med rundning fram och lång avsmalning bak	0,92
Strömlinjeformade som en flygplansvinge	0,76
Runda grindjärn	1,79

Exempel:

Vilken fallförlust ger en grind med strömlinjeformade grindjärn som har tjockleken 15 mm och 20 mm mellanrum,

grinden lutar 30° och vattenhastigheten är 2,14 m/s?

$$0,76 \cdot \sin 30 \cdot 0,698 \cdot 2,14^2 / (2 \cdot 9,82) = 0,06 \text{ m}$$

Vattendrag Östra Götaland

Botorpsströmmen

Botorpsströmmen är ett huvudavrinningsområde

Anläggningar i Botorpsströmmen

I Västerviks kommun

Nr	Namn	Ägare
1	Skaftet	Aktiebolaget Guldkäppen
2	Tovehult	Tovehults Kraftstation
3	Brunså	Tekniska Verken i Linköping AB
4	Botorp	Tekniska Verken i Linköping AB
5	Svarteström	Tekniska Verken i Linköping AB
6	Ankarsrum	Tekniska Verken i Linköping AB
7	Odensvi	Tekniska Verken i Linköping AB
8	Havets kvarn	Havets Kvarn AB
9	Tyllinge (Wattengropen)	Tyllinge Energi AB
10	Totebo	Totebo AB

Summa: 5.8 MW, 16.9 GWh.

Emån

Emån är ett huvudavrinningsområde

Emån är en å i östra Småland som mynnar i Kalmarsund, söder om Oskarshamn. Emåns vattensystem anses som ett av Sveriges artrikaste, med över 30 fiskarter och flodpärlmussla.

Biflöden till Emån:

[Gårdsvedaån](#) [Pauliströmsån](#) [Solgenån](#) [Vallsjön](#)

Anläggningar i Emån

Nr	Namn	Ägare
1	Karlshammar	IR Kraft AB
2	Jungnerholmarna	Ålem Energi Kraft AB
3	Finsjö Nedre	Uniper Sverige AB
4	Finsjö Övre	Uniper Sverige AB
5	Högsby	Uniper Sverige AB
6	Blankaström	Uniper Sverige AB
7	Järnforsen	Emå-Kraft AB
8	Kvillsfors	Skånska Energi AB
9	Turefors	Skånska Energi AB
10	Ädelfors	Skånska Energi AB
11	Bruksgården	Elhandel i Vetlanda AB ELVA
12	Aspö	Elhandel i Vetlanda AB ELVA
13	Holsby Kvarn	Dinant AB
14	Sjunnen	Sapa Profiler AB
15	Flugeby	Flugeby Kraft AB
16	Nyafors (Hargdammen)	Vetlanda Kommun
17	Rosenfors Bruk	Qvarnsö kraft AB
18	Högebro	Bruza Hydroelektriska AB

Anläggningar i [Gårdsvedaån](#)

Nr	Namn	Ägare
19	Mörtefors	Mörtefors Kraftstation HB
20	Gårdveda	Jarhult Energi AB

Anläggningar i Pauliströmsån

Nr	Namn	Ägare
21	Pauliströms Bruk	METSÄ TISSUE AB
22	Generator 1 Lilla	METSÄ TISSUE AB

Anläggningar i Solgenån

Nr	Namn	Ägare
23	Brunnshult	Skånska Energi AB
24	Klinte	Skånska Energi

Anläggningar i Vallsjön

Nr	Namn	Ägare
25	Prinsfors	Prinsfors Gård

Summa: 21.5 MW, 89.4 GWh.

Helge Å

Helge Å är ett huvudavrinningsområde

Helgeån är en 190 km lång å i Småland och Skåne. Den rinner genom Kristianstad, Hammarsjön och mynnar i Hanöbukten i Östersjön.

Biflöden till Helge Å:
[Almaån Lillån](#), [Helge å Vieån](#)

Anläggningar i Helge Å

Nr	Namn	Ägare
1	Torsebro	Uniper Sverige AB
2	Knislinge	Uniper Sverige AB
3	Emsfors	Uniper Sverige AB
4	Nöbbelöv	Uniper Sverige AB
5	Broby	Uniper Sverige AB
6	Njura	Uniper Sverige AB
7	Östanå	Uniper Sverige AB
8	Genastorp	Uniper Sverige AB
9	Hästberga	Brittedals Kraftproduktion AB
10	Kimmelsbygd	HB Kimmelsbyggs Kraftverk
11	Delary	Uniper Sverige AB
12	Fredriksfors	GW Kraft AB

13	Gustavsfors	GW Kraft AB
14	Diö	GW Kraft AB
15	Gemla	Gemla Fabrikers AB

Anläggningar i [Almaån](#)

Nr	Namn	Ägare
16	Spånga 1	Spånga Kraftverk HB
17	Brittedal	Brittedals Kraftproduktion AB
18	Algustorps Mölla	Technovation HB

Anläggningar i [Lillån, Helge å](#)

Nr	Namn	Ägare
19	Veka	GW Kraft AB

Anläggningar i [Vieån](#)

Nr	Namn	Ägare
20	Mölleröd	GW Kraft AB

Summa: 34.1 MW, 133.5 GWh.

Holjeån i [Skräbeåns](#) avrinningsområde

Anläggningar i Holjeån

Nr	Namn	Ägare
1	Gonarp	Olofströms Energiservice AB
2	Södra Sund	Olofströms Energiservice AB
3	Olofström	Volvo Personvagnar AB
4	Bredaström	Totalpress HB Borgeke- Chri/Son

Summa: 0.8 MW, 3.7 GWh.

Huskvarnaån

i Motala Ströms avrinningsområde

Anläggningar i Huskvarnaån

Nr	Namn	Ägare
1	Huskvarna	Jönköpings Energi
2	Carlfors	Carlfors Bruk AB
3	Ramsjöholm	Nässjö Affärsverk AB

Summa: 16.5 MW, 47.4 GWh.

Ljungbyån

Ljungbyån är ett huvudavrinningsområde

Anläggningar i Ljungbyån

Nr	Namn	Ägare
1	Kölby	AB Köhlby Gård
2	Djupafors	Kvarnekulla AB

Summa: 0.1 MW, 0.2 GWh.

Lyckebyån

Lyckebyån är ett huvudavrinningsområde

Anläggningar i Lyckebyån

Nr	Namn	Ägare
1	Angerum	GA Kraft AB
2	Brattberg	MCT Brattberg AB
3	Biskopsberg	Holmia Fastigheter AB
4	Getasjökvärn	Emmaboda Energi & Miljö AB

Summa: 2.7 MW, 7.5 GWh.

Mieån

Mieån är ett huvudavrinningsområde

Anläggningar i Mieån 3,2 GWh

Nr	Namn	Ägare
1	Strömma	Strömmafastigheter i Karlshamn AB
2	Granefors	GW Kraft AB
3	Dalfors	GW Kraft AB

Motala Ström

Motala Ström är ett huvudavrinningsområde

Biflöden till Motala Ström:

[Aspaån](#) [Domneån](#) [Edesvarnaån](#) [Edsån](#) [Finspångsån](#) [Forsviksån](#) [Glan](#) [Huskvarnaån](#) [Hälestadsån](#) [Kumlaån](#) [Lillån](#) [Jönköping](#) [Ornänsån](#) [Röttleån](#) [Skyllbergsån](#) [Stångån](#), [Motala Ström](#) [Svartån](#), [Motala ström](#) [Ysundaån](#)

Anläggningar i Motala Ström

Nr	Namn	Ägare
1	Holmen	Holmen Kraft AB
2	Fiskeby	Ljusfors kraft AB
3	Skärblacka	Tekniska Verken i Linköping AB
4	Älvås	Ljusfors kraft AB
5	Nykvarn	Tekniska Verken i Linköping AB
6	Malfors	Tekniska Verken i Linköping AB
7	Borensberg	Tekniska Verken i Linköping AB
8	Motala	Tekniska Verken i Linköping AB

Anläggningar i [Aspaån](#)

Nr	Namn	Ägare
9	Aspa Nedre	Brödrakraft AB
10	Aspa Övre	Brödrakraft AB

Anläggningar i Domneån

Nr	Namn	Ägare
11	Aledal	HB Hökensås Kraft
12	Klerebo	HB Hökensås Kraft
13	Hulebo	HB Hökensås Kraft

Anläggningar i Glan

Nr	Namn	Ägare
14	Orga kvarn	Orga kvarn AB

Anläggningar i Edesvarnaån

Nr	Namn	Ägare
15	Edesvarna	Möbelkedjan i Skillinaryd AB

Anläggningar i Edsån

Nr	Namn	Ägare
16	Sätra Nedre	Sätra Bruk AB
17	Sätra Övre	Sätra Bruk AB
18	Edet	Sätra Bruk AB

Anläggningar i Finspångsån

Nr	Namn	Ägare
19	Finspång	Coor Service Management Industriservice AB

Anläggningar i Forsviksån

Nr	Namn	Ägare
20	Forsvik	Karlskoga Energi & Miljö AB

Anläggningar i Huskvarnaån

Nr	Namn	Ägare
21	Huskvarna	Jönköpings Energi
22	Carlfors	Carlfors Bruk AB
23	Ramsjöholm	Nässjö Affärsverk AB

Anläggningar i Hällestadsån

Nr	Namn	Ägare
24	Rämninge	Rämninge Kraftverk AB

Anläggningar i Kumlaån

Nr	Namn	Ägare
25	Kumla kvarn	Kumla Kvarn Leif Johansson AB

Anläggningar i Lillån Jönköping

Nr	Namn	Ägare
26	Hellstorp	Allbärgaren i Jönköping AB

Anläggningar i Ornäsån

Nr	Namn	Ägare
27	Ornäs	Ornäs Elektriska AB

Anläggningar i Röttleån

Nr	Namn	Ägare
28	Röttle	Jönköpings Energi

Anläggningar i Skyllbergsån

Nr	Namn	Ägare
29	Verkstadsfallet	Skyllbergs Bruks AB

Anläggningar i Stångån, Motala Ström

Nr	Namn	Ägare
30	Nykvarn Stångån	Tekniska Verken i Linköping AB
31	Tannefors	Tekniska Verken i Linköping AB
32	Hackefors	Tekniska Verken i Linköping AB
33	Slattefors	Tekniska Verken i Linköping AB
34	Sturefors	Sturefors Godsförvaltning AB
35	Hovetorp	Tekniska Verken i Linköping AB

36	Sjösäter	Tekniska Verken i Linköping AB
37	Björkfors	Tekniska Verken i Linköping AB
38	Tyrisfors	Tekniska Verken i Linköping AB
39	Blomsfors	Tekniska Verken i Linköping AB
40	Storebro	Skånska Energi AB

Anläggningar i [Svartån, Motala ström](#)

Nr	Namn	Ägare
41	Svartåfors	Tekniska Verken i Linköping AB
42	Odensfors	Tekniska Verken i Linköping AB
43	Vågforsen	Mjölby-Svartådalen Energi AB
44	Öjebro	Mjölby-Svartådalen Energi AB
45	Knutsbro	Mjölby-Svartådalen Energi AB
46	Mjölby	Mjölby-Svartådalen Energi AB
47	Flemminge	Mjölby-Svartådalen Energi AB
48	Bruksfallet	Tekniska Verken i Linköping AB
49	Stalpet	Skånska Energi AB
50	Aneby	Skånska Energi AB

Anläggningar i [Ysundaån](#)

Nr	Namn	Ägare
51	Stjärnvik	Finspångs Tekniska Verk AB
52	Butbro	Björke Kraft AB
53	Lotorp	Björke Kraft AB

Summa: 152.9 MW, 504.3 GWh.

Mörrumsån

Mörrumsån är ett huvudavrinningsområde

Mörrumsån är en 175 km lång å i södra Götaland. Den flyter från Småländska höglandet och mynnar i Pukaviksbukten i Blekinge.

Biflöden till Mörrumsån:
[Aggån](#) [Skaddeån](#) [Vederslövssjön](#)

Anläggningar i Mörrumsån

Nr	Namn	Ägare
1	Marieberg	Uniper Sverige AB
2	Hemsjö Nedre	Sydkraft Hydropower AB
3	Hemsjö övre	Uniper Sverige AB
4	Fridafors Nedre	Watten i Sverige AB
5	Fridafors Övre	Watten i Sverige AB
6	Granö	Uniper Sverige AB
7	Huseby	Statens Fastighetsverk
8	OHS	Alvesta Energi AB
9	Gransholm	Gransholms Bruks Fastigheter AB
10	Bergqvara	Bergqvara Gård AB
11	Åby	Växjö Kommun
12	Lidekvarn	Växjö Kommun
13	Barsbro	Barsbro Kraft AB
14	Solängen	Solängens Kraftverk KB
15	Böksholm	Växjö Kommun
16	Kullafors	Kullafors AB
17	Lindshammar	Bro Kraftverk AB
18	Östanåkra	

Anläggningar i [Aggån](#)

Nr	Namn	Ägare
19	Hanefors	Växjö Kommun

Anläggningar i [Skaddeån](#)

Nr	Namn	Ägare
20	Änganäs (Skogsforsen)	

Anläggningar i Vederslövssjön

Nr	Namn	Ägare
21	<u>Kullekvarn</u>	Kullekvarn Förvaltnings AB

Summa: 23 MW, 96.4 GWh.

Ronnebyån

Ronnebyån är ett huvudavrinningsområde

Ronnebyån är en 110 km lång å i sydöstra Götaland som mynnar i Östersjön söder om Ronneby.

Anläggningar i Ronnebyån

Nr	Namn	Ägare
1	<u>Ronneby</u>	Uniper Sverige AB
2	<u>Djupafors</u>	Uniper Sverige AB
3	<u>Kallinge</u>	Uniper Sverige AB
4	<u>Brantafors</u>	Uniper Sverige AB
5	<u>Verperyd</u>	Uniper Sverige AB
6	<u>Karlsnäs</u>	Uniper Sverige AB
7	<u>Långgölsmåla</u>	Olofströms Energiservice AB
8	<u>Klåvben</u>	Olofströms Energiservice AB & E.ON Vattenkraft Sverige AB
9	<u>Horkoneryd</u>	Uniper Sverige AB
10	<u>Krokfjorden</u>	Olofströms Energiservice AB
11	<u>Dång</u>	HB Dångs Kraftbolag
12	<u>Bro</u>	Bro Kraftverk AB
13	<u>Skogsryd</u>	Öljeholms Kraft AB

Summa: 13.9 MW, 51.2 GWh.

Storån Söderköping

Storån Söderköping är ett huvudavrinningsområde

Biflöden till Storån Söderköping:

[Tvärån](#)

Anläggningar i Storån Söderköping

Nr	Namn	Ägare
1	Nybble	Tekniska Verken i Linköping AB

Anläggningar i [Tvärån](#)

Nr	Namn	Ägare
2	Viggeby	Tekniska Verken i Linköping AB

Summa: 1.4 MW, 4.3 GWh.

Stångån, Motala Ström

i [Motala Ströms](#) avrinningsområde

Biflöden till Stångån, Motala Ström:

[Bulsjöån](#)

Anläggningar i Stångån, Motala Ström

Nr	Namn	Ägare
1	Nykvarn Stångån	Tekniska Verken i Linköping AB
2	Tannefors	Tekniska Verken i Linköping AB
3	Hackefors	Tekniska Verken i Linköping AB
4	Slattefors	Tekniska Verken i Linköping AB
5	Sturefors	Sturefors Godsförvaltning AB
6	Hovetorp	Tekniska Verken i Linköping AB

7	Sjösäter	Tekniska Verken i Linköping AB
8	Björkfors	Tekniska Verken i Linköping AB
9	Tyrisfors	Tekniska Verken i Linköping AB
10	Blomsfors	Tekniska Verken i Linköping AB
11	Storebro	Skånska Energi AB

Anläggningar i [Bulsjön](#)

Nr	Namn	Ägare
12	Visskvarn	Tranås Energi AB
13	Forsnäs II	Tranås Energi Elförsäljning AB
14	Forsnäs I	Tranås Energi Elförsäljning AB
15	Olstorp	Tranås Energi Elförsäljning AB

Summa: 19.2 MW, 56.2 GWh.